

Afdeling Sociale en Burgerzaken

Werkinstructie Artikel 9A

Aanleiding

Deze werkinstructie wordt opgesteld naar aanleiding van een wijziging in de Wwb. Met ingang van 1 januari 2009 is artikel 9a aan de wet toegevoegd. Dit is in verband met de wet arbeidsinschakeling alleenstaande ouders. In dit artikel staat beschreven dat alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 5 een ontheffing aan kunnen vragen van de arbeidsplicht. Het betreft een ontheffing van de verplichtingen zoals genoemd in artikel 9 lid 1 van de WWB. De ontheffing geldt niet voor de re-integratieverplichting, zoals genoemd in artikel 9 lid 2. Dit betekent concreet dat de alleenstaande ouder die ontheven wordt van de arbeidsplicht, een re-integratietraject moet worden aangeboden dat gericht is op scholing.

Omdat dit een forse wijziging is ten opzichte van de huidige praktijk, waar alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 5 een ontheffing kunnen krijgen zonder dat er een re-integratieverplichting geldt, wordt in deze werkinstructie uiteengezet hoe we met deze wijziging omgaan.

Situatie

De betreffende alleenstaande ouders hebben op grond van het nieuwe artikel een speciale mogelijkheid om te worden ontheven van de arbeidsplicht. De ontheffing wordt alleen verleend op het verzoek van de alleenstaande ouder. Het betreft hier dan ook geen categoriale ontheffing. Er kan voor maximaal 6 jaar een ontheffing worden verleend en de ontheffing is slechts eenmalig, ongeacht het aantal kinderen. Dat betekent dat er bij de geboorte van een volgend kind niet opnieuw een ontheffingsperiode ingaat. Als de alleenstaande ouder tussentijds verhuist naar een andere gemeente, kan een eventueel resterende periode worden meegenomen. In de nieuwe gemeente kan dus alleen ontheffing van de arbeidsplicht worden toegekend voor de periode van 6 jaar minus de al in de vorige gemeente gebruikte periode.

De periode van 6 jaar hoeft niet aaneengesloten te zijn. Tussentijds kan worden opgeschort in de volgende gevallen:

- van rechtswege met ingang van de datum waarop het jongste kind vijf jaar is geworden;
- van rechtswege als er niet langer recht bestaat op bijstand;
- op verzoek van belanghebbende;
- als uit houding en gedragingen van de alleenstaande ouder ondubbelzinnig blijkt dat hij zijn re-integratieverplichtingen niet wil nakomen.

Omdat de re-integratieplicht blijft gelden, zijn we verplicht om tegelijk met het verlenen van de ontheffing voor de arbeidsplicht, een re-integratietraject aan te bieden. Voor de alleenstaande ouder die niet beschikt over een startkwalificatie (diploma MBO vanaf niveau 2, diploma HAVO, diploma VWO) voorziet dit traject tenminste in scholing of opleiding die de toegang tot de arbeidsmarkt bevordert. Voor de alleenstaande ouder die al beschikt over een startkwalificatie kan een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2 lid 2 onderdeel a van de Wet educatie en beroepsonderwijs (MBO, beroepsopleidende leerweg) worden ingezet. Het scholingstraject hoeft niet te worden aangeboden als de scholing of opleiding de krachten of bekwaamheden van de alleenstaande ouder naar het oordeel van het college te boven gaan. Hierbij moet dan gedacht worden aan een verstandelijke of lichamelijke beperking of een taalbarrière. In dat geval kunnen educatieopleidingen worden ingezet. Educatieopleidingen zijn met name bedoeld voor: analfabeten, mensen die onvoldoende vooropleiding hebben genoten om aan een beroepsopleidend traject te kunnen deelnemen, hoogopgeleide allochtonen met beperkte Nederlandse taalvaardigheden, jongeren zonder diploma voortgezet onderwijs en mensen die een achterstand hebben ten aanzien van maatschappelijke participatie, bijvoorbeeld digibeten. Dit alles kan betaald worden vanuit het

werkdeel/participatiebudget. Als de alleenstaande ouder cognitief niet in staat is een hoger opleidingsniveau te bereiken dan dient een ander re-integratietraject in te worden gezet, gericht op maatschappelijke participatie.

Als de alleenstaande ouder al een startkwalificatie bezit is scholing niet verplicht. Het kan en mag wel ingezet worden als instrument om vaardigheden en competenties te onderhouden, bijvoorbeeld samen met vrijwilligerswerk of stage. Scholing kan dan ook omscholing betekenen, waarbij een hoger niveau dan de startkwalificatie tot de mogelijkheden behoort.

Overwegingen

Hoe gaan we hier nu in de praktijk vorm aan geven?

Bij een nieuwe aanvraag:

Wanneer een alleenstaande ouder met kinderen jonger dan 5 een aanvraag doet voor een Wwb-uitkering, geldt de arbeidsplicht op grond van artikel 9 lid 1. Dit betekent dat iedereen automatisch doorverwezen moet worden naar Work First, daar 6 weken aan de slag gaat, waarna een vervolgtraject moet worden ingezet. Het is dus van belang dat de keuzemogelijkheid voor de ontheffing al bij het WERK-bedrijf aan de alleenstaande ouder wordt voorgelegd. Op dat moment kan er dan gekozen worden voor een doormelding naar Work First of het vastleggen in de rapportage van het gebruik willen maken van de ontheffing. De gemeente kan daar dan direct actie op ondernemen bij afhandeling van de aanvraag.

Tijdens het aanvraaggesprek bij de gemeente Elburg kan er, samen met de alleenstaande ouder, gekeken worden naar de mogelijkheden:

Alleenstaande ouder zonder startkwalificatie → scholing of opleiding aanbieden die de toegang tot de arbeidsmarkt bevordert en tenminste een startkwalificatie oplevert.

Alleenstaande ouder met een startkwalificatie → een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2 lid 2 onderdeel a van de Wet educatie en beroepsopvoeding aanbieden (dit is MBO, beroepsopleidende leerweg) of, indien scholing niet zinvol is,

Alleenstaande ouder die niet in staat is om een opleiding te volgen (verstandelijke of lichamelijke beperking of een taalbarrière) → Kijken of iemand in staat is om wel een educatie-opleiding te volgen of op een andere manier maatschappelijk te participeren en anders ontheffen vanwege sociale/medische redenen.

Op het moment dat een alleenstaande ouder aangeeft gebruik te willen maken van de ontheffing, dient de datum waarop het betreffende besluit genomen wordt, vastgelegd te worden in SZW-net. De ontheffing mag in totaal immers niet langer dan 6 jaar duren. Registratie is dan ook erg belangrijk. In SZW-net moet vervolgens ook goed worden bijgehouden wanneer er periodes zijn dat de ontheffing tussentijds onderbroken wordt.

Voor het huidige bestand:

Het huidige bestand van alleenstaande ouders zal gescreend moeten worden. Dit kan d.m.v. de heronderzoeken. Volgens artikel 9a houdt een alleenstaande ouder het recht op ontheffing tot de datum die in de beschikking is aangegeven of tot uiterlijk 12 maanden na de intrede van de wetswijziging, dus tot 01-01-2010. Tenzij de alleenstaande ouder eerder een verzoek tot ontheffing indient. Dan dienen we het verzoek direct te beoordelen.

Tijdens het heronderzoek kan de alleenstaande ouder de keus voorgelegd krijgen om de ontheffing te continueren, wat betekent dat er scholing of een ander traject ingezet moet worden, of om de ontheffing te beëindigen, wat betekent dat de arbeidsplicht opgelegd moet worden. Natuurlijk blijft het altijd van belang om ook te kijken naar de sociaal-medische omstandigheden.

Samenvatting

Bij een nieuwe aanvraag:

Bij UWV-WERKbedrijf de keuze laten maken voor ontheffing of niet. Zo nee, dan door naar Work First. Zo ja, dan in gesprek omtrent de uitkeringsaanvraag kijken naar de mogelijkheden voor scholingstraject.

Alleenstaande ouder zonder startkwalificatie → scholing of opleiding aanbieden die de toegang tot de arbeidsmarkt bevordert en tenminste een startkwalificatie oplevert.

Alleenstaande ouder met een startkwalificatie → een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.2 lid 2 onderdeel a van de Wet educatie en beroepsonderwijs aanbieden (dit is MBO, beroepsopleidende leerweg) of, indien scholing niet zinvol is,

Alleenstaande ouder die niet in staat is om een opleiding te volgen (verstandelijke of lichamelijke beperking of een taalbarrière) → Kijken of iemand in staat is om wel een educatie-opleiding te volgen of op een andere manier maatschappelijk te participeren en anders ontheffen vanwege sociale/medische redenen.

Voor het huidige bestand:

Tijdens de heronderzoeken de keus voorleggen om de ontheffing te continueren. Zo ja, dan mogelijkheden voor scholingstraject onderzoeken. Zo nee, dan arbeidsplicht opleggen. Sociaal-medische omstandigheden niet uit het oog verliezen.

Ingangsdatum

Deze werkinstructie geldt per **1 november 2009**, op voorwaarde dat de werkinstructie vóór die datum door het college van burgemeester en wethouders is vastgesteld.